

podle předpisů občanského zákoníka. V tomto období sporu nemohou dovolatelé s úspěchem namítati, že práce, při nichž se úraz přihodil, byly takové, že při nich nebylo nutno zachovati tak dalekosáhlá bezpečnostní opatření, jaká předpisuje zmíněné nařízení, neboť jenom v první stolici mohli namítati, že klenba, o kterou zde jde, nespadá pod hledisko zmíněného § 32 nař. V opravném řízení je námitka ta nedovolenou novotou.

Čís. 7532.

Obmyslný držitel hospodářství může žádati náhradu nákladu na hospodářství jen jako jednatel bez příkazu a to jen potud, pokud jednal k patrnému a převládajícímu užítku vlastníka, nemůže se však domáhati náhrady za vlastní píli a námahu.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1927, Rv I 516/27.)

Pro žalobkyni vázlo na nemovitosti právo předkupní. Byvši vyzvána majitelkou usedlosti uplatnila žalobkyně právo předkupní. Usnesením ze dne 28. srpna 1920 bylo vloženo na usedlost vlastnické právo pro žalovaného a současně byla vymazána poznámka předkupního práva. Na základě rozhodnutí nejvyššího soudu bylo však předkupní právo v pozemkové knize opět poznamenáno a vlastnické právo žalovaného vymazáno. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se žalobkyně na žalovaném náhrady 35.000 Kč za užítky vytěžené žalovaným z usedlosti. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl. V důvodech projevil odvolací soud právní názor, že žalovaný stal se obmyslným držitelem, jakmile se o předkupním právu odvolatelčině dozvěděl, že žalovaný dozvěděl se o něm v dubnu nebo v květnu 1920 a že od tohoto okamžiku ručí žalovaný jako obmyslný držitel za všechny užítky, které z usedlosti docílil, ba i za užítky, kterých nedocílil, kterých by však byla mohla docíliti žalobkyně, kdyby jí byl odpůrce hned usedlost odevzdal, a že jest povinen všechny tyto užítky žalobkyni vydati nebo dáti jí za ně náhradu bez ohledu na náklad, který sám na jich docílení vynaložil. Na konec vyslovil odvolací soud, by procesní soud vzal především v úvahu, kdy se stal odpůrce držitelem obmyslným, kdy obmyslnost jeho držby přestala (odevzdáním usedlosti), dále, by uvážil a zjistil, které užítky z usedlosti odpůrce docílil a které by mohla docíliti žalobkyně a jakou hodnotu tyto užítky představují. Procesní soud první stolice potom uznal žalovaného povinným, by složil do soudní úschovy 1.433 Kč 90 h, jinak žalobu zamítl. Odvolací soud nevyhověl odvolání ani té ani oné strany.

Nejvyšší soud k dovolání žalobkyně zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by dále jednal a znovu rozhodl o dovolání žalobkyně.

Důvody:

Dovolání, opírajícímu se o dovolací důvody čis. 2 a 4 § 503 c. ř. s., nelze upřít oprávnění. Byl-li žalovaný, jak správně uznal odvolací soud v rozhodné pro tuto rozepři době, obmyslným držitelem hospodářství žalobkyně, může žádati na ní náhradu nákladu vynaloženého na její hospodářství jen jako jednatel bez příkazu (§§ 336, 1037 a 1038 obč. zák.) a to jen potud, pokud jednal k patrnému a převládajícímu užitku vlastníka. Pokud jde o náhradu za vlastní píli a námahu, tedy o vlastní mzdu, nemůže se jí obmyslný držitel domáhati, neboť podle §§ 1036 a 403 obč. zák. přísluší náhrada ta toliko tomu, kdo nutnou cizí věc obstaral, a i to jen v obmezené míře, zachránil-li totiž cizí věc od neodvratné zkázy nebo ztráty (§ 403 obč. zák.); ve všech ostatních případech, a tudíž i v souzeném případě platí pravidlo, že, kdo, nejsa k tomu povolán, koná práci, vyjde bez odměny (rozh. 15.371, 16.133 Gl. U., 1456 G. U. N. F., a rozh. z 3. února 1905 č. 1021 J. Bl. 1905:34, pak Ehrenzweig, Obligační právo § 414). Jinak by na tom byl ten, kdo bez příkazu obstará nutnou cizí věc hůře, než ten, kdo obstaral věc toliko užitečnou. Přisoudily-li tedy nižší soudy žalovanému jako obmyslnému držiteli hospodářství žalobkyně mzdu za práci a námahu na docílení úrody, pochybily. Mzda tato byla tudíž neprávem odečtena od hrubého výtěžku hospodářství. (Názor tento vyslovil však i odvolací soud ve svém zrušovacím usnesení, prohlásiv, že jest povinností žalovaného, aby vydal žalobkyni všecky užitky nebo dal za ně náhradu bez ohledu na náklad, který sám na jich docílení vynaložil. Byť i tento názor, jenž ostatně nebyl napaden, v této všeobecnosti nebyl správným, odpovídá zákonu aspoň potud, že mzdu za svou práci a námahu obmyslný držitel požadovati nemůže.) Zůstává lhostejným, zda náhrada, kterou má platiti žalovaný, byla počítána podle konkrétních dat o výnosu jednotlivých parcel, či abstraktně, paušálně podle všeobecných zásad výnosnosti usedlostí toho druhu v kraji, v němž usedlost žalobkyně leží, jako se tuto stalo. Soud první stolice vyměřil sice náhradu podle § 273 c. ř. s. na základě svého volného uvažování, avšak vzal za základ svého rozhodnutí posudek znalce J., dle něhož jest přiměřeným roční výtěžek 900 Kč, přehlédnuv, že znalec ten rozumí čistým výnosem výtěžek, který zbývá po zaplacení režie a osobní píle hospodářovy, kteroužto píli čítá jako práci průměrného dělníka. A právě tato odměna za osobní píli hospodářovu neměla dle shora uvedeného býti odečtena od hrubého výnosu. Bylo proto věci odvolacího soudu, by, když tento nedostatek v dovolání byl vytknut, zjistil, jak veliký peníz připadá na odměnu hospodářovu za jeho osobní píli při obhospodaření usedlosti a by tento peníz připočetl opět k čistému výnosu znalcem stanovenému. Jen takto lze zjistiti čistý výnos usedlosti té, který nahraditi žalobkyni jest povinností žalovaného.